

Čeští a slovenští kardiologové slaví 95. výročí založení odborné společnosti

(Czech and Slovak cardiologists celebrate 95 years of their society's existence)

Michael Aschermann, Aleš Linhart

II. interní klinika kardiologie a angiologie, 1. lékařská fakulta Univerzity Karlovy a Všeobecná fakultní nemocnice v Praze, Praha, Česká republika

Před 95 lety byla založena Československá kardiologická společnost jako třetí kardiologická společnost na světě, před naší společností to byly národní kardiologické společnosti ve Spojených státech amerických a v Německu. Tato významná chvíle se udála v Praze 13. 12. 1929, kdy proběhla ustavující valná hromada, celou akci organizoval přípravný výbor Československé kardiologické společnosti, předsedou tohoto přípravného výboru byl pediatr profesor Pešina.

Iniciativa ke vzniku společnosti vyšla od profesora Václava Libenského, který již v roce 1926 pojal záměr založit společnost zabývající se „studiem fyziologie a patologie ústrojí oběhu krevního“. Představitelé vědních oborů spřízněných s kardiologií pozval na setkání 14. 6. 1929, kde byl ustanoven přípravný výbor budoucí Československé kardiologické společnosti. Tento pětičlenný výbor – jmenovitě profesori Jerie, Libenský (obr. 1), Hromádko, Mentl a Brumlík – byl pověřen vypracovat do 27. 6. 1929 návrh stanov společnosti. Již tato schůze přípravného výboru měla zajímavý průběh, který zachytili zapisovatelé doktor Brumlík a doktor Mentl: „*Profesor Libenský v kratší řeči přednáší pohnutky, které jej vedly k myšlence uvést v život ČSKS. Nutným předpokladem pro zdar společnosti je účast všech vědních oborů, které s kardiologií souvisí, i zájem široké obce lékařské. Proto pozval do dnešní přípravné schůze po jednom zástupci všech těchto oborů, zástupce medicíny vojenské, resp. sportovní a praktika internistu okresní nemocnice.*“ „*Ve výboru mají být zastoupeny pokud možno všechny pracovní obory, jež se úzce stýkají s kardiologií.*“ „*V souvislosti s návrhem profesora Libenského je čten i dopis profesora Syllaby, adresovaný profesoru Libenskému, v dopise se hlásí profesor Syllaba se svou školou ke spolupráci, mimo to však ohlašuje svoji kandidaturu na předsedu společnosti, k čemuž cítí právo i povinnost jako přednostu nejstaršího interního ústavu v republice.*“ „*Pan profesor Mladějovský poté prohlašuje, že při vši úctě, kterou má k prvnímu internistovi republiky, má za to, že místo předsedy Kardiologické společ-*

Obr. 1 – Profesor Václav Libenský, 7. června 1877–10. prosince 1938.

nosti náleží panu profesorovi Libenskému, nejen jakožto kardiologovi Karlovy University, ale jako skutečnému zakladateli společnosti. Na to byla kandidatura profesora Libenského jednomyslně schválena.“

Tolik zápis přípravné schůze, o usnesení přípravného výboru byla dána zpráva do tisku a lékařské veřejnosti. Stanovy společnosti byly schváleny příslušnými úřady a na 13. prosince 1929 byla tedy svolána ustavující valná hromada, které se účastnilo podle prezenční listiny 54 členů a hostů. V jejím úvodu profesor Pešina přivítal přítomné a seznámil je s historií vzniku společnosti – tedy že iniciativa k vytvoření společnosti vyšla od profesora Libenského, motivy k založení označil jako četné a dodal, že srdečních afekcí neustále přibývá, důležitost studia oběhového ústrojí je evidentní a koncentrace práce v tomto oboru je žádoucí. Děkan lékařské fakulty profesor Schrůtz vzpomněl tradice polikliniky profesorů Maixnera a Thomayera v kardiologii a připomenul, že „*pěstění kardiologie teoretické i praktické má veliký význam*“. Po tomto úvodu se

Adresa pro korespondenci: Prof. MUDr. Michael Aschermann, DrSc., FESC, FACC, II. interní klinika kardiologie a angiologie, 1. lékařská fakulta Univerzity Karlovy a Všeobecná fakultní nemocnice v Praze, U Nemocnice 2, 128 00 Praha 2, Česká republika, e-mail: aschermann@seznam.cz

© 2024, ČKS.

DOI: 10.33678/cor.2024.091

přikročilo k volbám, všichni zúčastnění dostali připravené kandidátní listiny předsednictva, výboru a revizorů a skrutátorem byl určen pan profesor Eiselt. Po provedeném skrutiniu byl přednesen výsledek voleb. Předsedou byl 52 hlasy zvolen pan profesor Libenský, dva hlasy byly odevdány pro profesora Syllabu, složení výboru bylo tedy následující: předseda profesor Václav Libenský, kardiolog, místopředsedové: profesor Hynek, internista; profesor Hanák, fyziolog; profesor Bouček, farmakolog. Členové výboru pak dále byli: profesor Mladějovský, balneolog; profesor Jirásek, chirurg; profesor Jerie, porodník; profesor Velich, experimentální patolog; docent Jedlička, patolog; doc. Weber, internista; doc. Mentl, internista; prim. Řehoř, internista; asistent Brumlík, internista.

V dostupné literatuře je možné nalézt i diskuse o tom, proč se stal prvním předsedou naší kardiologické společnosti právě profesor Libenský, a ne někdo jiný. Vždyť nebyl přednostou slavné kliniky, jako například páni profesoři Syllaba a Pelnář. Je udáváno, že se tak stalo hlavně proto, že profesor Libenský se záhy ve své vědecké kariéře intenzivně věnoval kardiologické problematice. A když se stal přednostou interního oddělení univerzitní polikliniky v Praze, usměrnil své spolupracovníky „do služeb rozvoje kardiologie“, která zde měla i svou tradici. Měl také mnoho příznivců mezi významnými a vlivnými osobnostmi na fakultě i univerzitě a mnoho přátel mezi zahraničními kardiology. Není tedy divu, že se právě Libenskému jako špičkovému kardiologovi a schopnému organizátorovi zdařil „jeden z nejlepších životních cílů, tj. založení Československé kardiologické společnosti“.

Pozoruhodná byla od počátku odborná činnost společnosti, za prvních devět let činnosti proběhlo celkem 38 členských schůzí, na kterých bylo předneseno 110 sdělení. Osm schůzí bylo slavnostních za účasti zahraničních kardiologů, především z Francie, například v roce 1932 přednášel profesor Lian o angině pectoris, v roce 1934 C. Laubry o evoluční formě revmatismu, P. N. Deschamp v roce 1936 o arteriitidách. V roce 1933 byl uspořádán kardiologický sjezd s mezinárodní účastí (byl to první kardiologický sjezd v Evropě vůbec!), ústředním tématem byly choroby myokardu. Kongres byl pořádán pod záštitou prezidenta republiky T. G. Masaryka, předsedou kongresu byl profesor Libenský. I další roky přinášely trvalé aktivity ČSKS, jedním z vrcholů pak bylo uspořádání IV. evropského kardiologického sjezdu v Praze v roce 1964, účastníků bylo kolem 1 500, z toho 827 „ze západu“ a 237 „z východu“ a 380 z Československa, celkem ze 31 zemí,

přihlášeno bylo 525 sdělení. Profesor Pavel Lukl, který byl předsedou společnosti v letech 1959–1971, se v roce 1968 stal předsedou Evropské kardiologické společnosti, za své postoje byl pak v roce 1971 z funkce předsedy ČSKS odvolán a bylo zrušeno i jeho členství ve výboru, který vedl 12 let.

Další významnou aktivitou byla mezinárodní sympozia o plicní cirkulaci, pořádaná v pětiletých intervalech v Praze – první bylo v roce 1969, poslední v červenci 1989. Tato sympozia pořádala Československá společnost pro fyziologii a patologii dýchání ve spolupráci s ČSKS, hlavním organizátorem a duší těchto setkání byl profesor Jiří Widimský. Prvních dvou se účastnil nositel Nobelovy ceny za srdeční katetrizaci André Cournand, zahraniční účast byla vždy na špičkové úrovni. Po roce 1989 již další konference v Praze po pěti letech nebyla realizována, další mítink uspořádali v roce 2005 kolegové v Polsku, v Praze jsme poslední setkání zaměřené na plicní cirkulaci uspořádali v červnu 2010 s vynikající zahraniční účastí (více než 500 účastníků). Kromě uvedených akcí byla Československá kardiologická společnost velmi aktivní v řadě dalších oblastí, pro zájemce o historii společnosti je řada podrobností shrnuta v monografii *90 let České kardiologie* z roku 2019¹ a dále ve 3. čísle časopisu *Kardio* z roku 1989, ve kterém u příležitosti šedesátého výročí založení společnosti vzpomíná řada tehdy ještě žijících pamětníků prvních let ČSKS.² Toto číslo je v současné době dostupné v digitalizované formě na webu ČKS, stejně jako první číslo časopisu *Cor et Vasa*, které vyšlo v roce 1959, a slaví tedy letos 65. výročí od jeho založení. Více o historii vzniku *Cor et Vasa* je uvedeno v samostatném článku v tomto čísle časopisu.

Československá kardiologická společnost ukončila svoji činnost v roce 1991, pokračuje bez přerušení jako Česká kardiologická společnost, na Slovensku je to pak Slovenská kardiologická společnost. Obě tyto společnosti trvale úzce spolupracují a některé pracovní skupiny a asociace zůstávají stále spojené. Devadesát pět let práce bylo velmi úspěšných a můžeme si přát, aby i v letech budoucích byly česká a slovenská kardiologie v pilné práci i v popředí evropské kardiologie.

Literatura

1. Tábořský M, et al. 90 let české kardiologie. Praha: Mladá fronta, 2019.
2. Fejfar Z, Kotačka L. *Kardio* 1989;15(3).